

Elżbieta Żywucka-Kozłowska

"Prawne aspekty odpowiedzialności cywilnej posiadacza mechanicznego środka komunikacji za szkody wyrządzane w ruchu lądowym",
Jarosław Szczechowicz, Olsztyn 2012
: [recenzja]

Studia Prawnoustrojowe nr 23, 241-242

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jarosław Szczechowicz, *Prawne aspekty odpowiedzialności cywilnej posiadacza mechanicznego środka komunikacji za szkody wyrządzone w ruchu lądowym*, Pracownia Wydawnicza „ElSet”, Olsztyn 2012, ss. 260.

Monografia autorstwa Jarosława Szczechowicza dotyczy interesującej kwestii z zakresu prawa cywilnego i poświęcona jest problematyce rekompensaty szkód na osobie i mieniu powstałych w związku z ruchem komunikacyjnym. Praca stanowi próbę wyjaśnienia i rozwiązania wielu złożonych problemów wymagających znacznej i wszechstronnej wiedzy prawniczej. Zaznaczyć należy, że w ostatnim czasie problematyce odpowiedzialności cywilnej i kompensacji szkód wynikłych wskutek ruchu mechanicznego pojazdu poświęcono w piśmiennictwie uwagę, tym niemniej przedmiotowa monografia uzupełnia braki publikacyjne w tej interesującej dziedzinie i stanowi syntezę pogłębionych badań oraz refleksji.

Autor przeanalizował całość orzecznictwa sądów polskich na temat odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w ruchu lądowym przez posiadaczy mechanicznych środków komunikacji, częstokroć bardzo ze sobą sprzecznego oraz podlegającego ciągłej ewolucji. Uczynił to w sposób precyzyjny i właściwy, zajmując w wielu kwestiach własne stanowisko. Zawarte w pracy rozważania mają charakter nie tylko teoretyczny, a przede wszystkim praktyczny, co pozwala na uwypuklenie wielu podstawowych, a nie zawsze dostrzeganych z perspektywy naukowej kwestii.

Praca autorstwa Jarosława Szczechowicza stanowi syntezę aktualnego stanu wiedzy jurydycznej i jest cenną pozycją w literaturze przedmiotu. Podzielona została na sześć stosunkowo samodzielnych rozdziałów i opatrzona słowem wstępnym.

Rozważania otwiera rozdział poświęcony zagadnieniom wprowadzającym do problematyki odpowiedzialności cywilnej. Autor wyjaśnia pojęcia: „mechaniczny środek komunikacji”, „ruch mechaniczny środka komunikacji”, prezentując przy tym różnorodne definicje przedstawicieli nauki, jak i te przyjęte w judykaturze. Wbrew pozorom pojęcia te, a w szczególności ich zakres może wywoływać trudności nie tylko teoretycznej natury. Pewne wątpliwości w tym kontekście pojawiają się w piśmiennictwie i występują tu niekiedy dość istotne różnice. Z kolei w judykaturze tworzone są dość precyzyjne definicje tych pojęć.

Rozdział drugi autor poświęcił prezentacji zasad odpowiedzialności na zasadzie ryzyka, okolicznościom wyłączającym tę odpowiedzialność, odpowiedzialności na zasadzie winy, zakazom ograniczenia lub wyłączenia odpowiedzialności oraz konsekwencjom przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody. Rozważania dotyczą, z jednej strony, poszukiwania konkretnych rozwiązań, a z drugiej, co szczególnie istotne z praktycznego punktu widzenia, wskazania sytuacji, w których zostały przyjęte w aktualnym orzecznictwie sądów.

Ogólna charakterystyka szkody, w tym jej rodzajów, pojawia w rozdziale trzecim. Natomiast rozdział czwarty dotyczy szkody na mieniu. Wprawdzie w polskim prawie cywilnym obowiązuje zasada pełnego odszkodowania za wyrządzoną szkodę, jednak w praktyce często konieczne jest wyznaczenie jej treści i granic w drodze regulacji przez sąd. W judykaturze wypracowano ważne, warte przybliżenia zasady przy ustalaniu odszkodowania w razie zniszczenia oraz uszkodzenia pojazdu mechanicznego, które autor przetacza w oparciu o aktualny dorobek orzecznictwa.

Szkodę majątkową na osobie wyrządzoną ruchem mechanicznych środków komunikacji, a w szczególności przesłanki, zakres oraz ukształtowanie w judykaturze generalnych reguł jej naprawienia autor naświetlił w rozdziale piątym. Przedstawił uszczerbki wynikające z uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia oraz pozbawienia życia.

Ostatni, szósty rozdział poświęcony został problemom szkody niemajątkowej na osobie, wynikłej z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Jest to problematyka niezwykle trudna. Zarówno w piśmiennictwie, jak i judykaturze poszukiwane są uniwersalne kryteria, których celem jest przyznanie poszkodowanemu odpowiedniej sumy z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Autor słusznie zauważa, że sądy, rozstrzygając o wysokości zadośćuczynienia, kierują się całokształtem okoliczności konkretnej sprawy i formułują przy tym poglądy teoretyczne, zawierające ogólną ocenę analizowanej instytucji prawnej. Dostrzegając trudności związane z określeniem wysokości zadośćuczynienia za pomocą jednego prostego schematu, autor na podstawie konkretnych rozstrzygnięć sądowych podejmuje próbę zrekonstruowania stanowiska judykatury oraz ocen i poglądów tam wypowiedzianych. Następnie omawia problematykę dziedziczenia i przedawnienia roszczeń odszkodowawczych.

Lektura recenzowanej monografii pozwala wyrazić przekonanie, że przedstawiona w niej problematyka odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone pojazdami mechanicznymi przybliży czytelnikowi szersze spojrzenie na te zagadnienia. To wielka wartość tego opracowania.

Elżbieta Żywucka-Kozłowska